

osvrti

Osvrt na okrugli stol

“Republika Hrvatska na europskoj karti reguliranih profesija – poticaj zapošljavanju i gospodarskom razvoju”

V. Tomašić*

Sveučilište u Zagrebu, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije
Marulićev trg 19, 10 000 Zagreb

U organizaciji Odjela za kemijsko inženjerstvo Akademije tehničkih znanosti Hrvatske (HATZ) organiziran je okrugli stol pod nazivom “Republika Hrvatska na europskoj karti reguliranih profesija – poticaj zapošljavanju i gospodarskom razvoju”. Okrugli stol održan je u Vijećnici Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu prvog dana održavanja X. susreta mladih kemijskih inženjera (20. veljače 2014.). Članovi organizacijskog odbora bili su prof. dr. sc. Bruno Zelić, prof. dr. sc. Srećko Tomas i prof. dr. sc. Vesna Tomašić, a moderator prof. dr. sc. Bruno Zelić, dekan Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije (FKIT) Sveučilišta u Zagrebu.

Glavna tema okruglog stola bilo je reguliranje profesija u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na europsko reguliranje profesija i mogućnost strukovnog udruživanja hrvatskih inženjerskih struka u odgovarajuću inženjersku komoru. Namjera organizatora bila je potaknuti raspravu i dobiti korisne informacije o brojnim aspektima vezanim uz reguliranje i samoreguliranje profesija, kao što su: a) uloga sustava visokog obrazovanja i njegov doprinos stvaranju kompetentnih stručnjaka koji će se uspješno snalaziti na domaćem i europskom tržištu rada, b) analiza postojećeg stanja s obzirom na međunarodnu akreditaciju studijskih programa i ostvarivanje preduvjeta za veću mobilnost hrvatskih stručnjaka na europskom tržištu rada te c) preispitivanje i osuvremenjivanje propisa o kvalifikacijama kojima se uređuje pristup reguliranim profesijama ili profesionalnim nazivima. Krajnji cilj bio je potaknuti nadležne institucije na donošenje novih propisa sukladno regulativi u državama članicama EU-a,¹ čime bi se olakšala mobilnost hrvatskih kvalificiranih stručnjaka unutar jedinstvenog europskog tržišta i omogućilo prekogranično pružanje profesionalnih usluga.

Okrugli stol započeo je izlaganjima pozvanih uvodničara s različitih institucija. Usprikoš očekivanjima, u radu okruglog stola nisu sudjelovali predstavnici ključnih institucija, kao što su: Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, od kojih su se očekivali odgovori na ključna pitanja.

Okrugli stol započeo je izlaganjem prof. dr. sc. Marka Rogošića, prodekana za znanost i međunarodnu suradnju FKIT-a, koji se osvrnuo na nekoliko nedavno donesenih zakona koji su i potaknuli organiziranje okruglog stola. To se odnosi na Zakon o gradnji (NN 153/13) u kojem su uočene neke nelogičnosti i nejasnoće vezane uz elaborate tehničko-tehnološko rješenja, odnosno na potrebu definiranja struka ovlaštenih za izradu elaborata tehničko-tehnološko rješenja i način stjecanja tih ovlaštenja. Također je podsjetio prisutne da je prije nekoliko godina radna grupa Akademije tehničkih znanosti Hrvatske pripremila Prijedlog Zakona o hrvatskoj komori inženjera i tehnologa kojim se nastojalo pridonijeti rješava

nju problema vezanog uz diskriminaciju struka i potaknuti suradnju između različitih inženjerskih struka u području njihove kompetentnosti.

Drugi uvodničar, prof. dr. sc. Vladimir Andročec, predsjednik Akademije tehničkih znanosti Hrvatske (HATZ), govorio je o razvojnom procesu vezanom uz inženjerske komore. Istaknuo je da HATZ podupire nastojanja da i druge struke, osim postojećih, budu uključene u Komore. U svom izlaganju naglasak je dao na formalno i stručno obrazovanje te na kriterije koje pripadnici pojedinih struka trebaju ispuniti da bi stekli status ovlaštenih inženjera.

Prof. emer. Zlatko Kniewald govorio je o aktivnostima koje su dovele do “vraćanja inženjerskih titula”, nakon što su ukinute s uvođenjem Bolonjskog procesa. Također je govorio o iskustvima iz Mađarske te ranijim aktivnostima radne skupine HATZ-a koje su rezultirale izradom Prijedloga Zakona o hrvatskoj komori inženjera i tehnologa s ciljem jedinstvenog nastupa pred nadležnim tijelima RH. Naglasio je da je jedinstvena komora potrebna zbog organizacijskih potreba te da takva organizacijska struktura treba voditi računa o specifičnostima svake struke.

Predsjednica Hrvatskog inženjerskog saveza (HIS) prof. dr. sc. Vjera Krstelj istaknula je da je HIS ovlašten nacionalni partner FEANI-a (eng. European Federation of National Engineering Associations) u postupku priznavanja visokog obrazovanja i razine stručnosti izdavanjem inženjerskih iskaznica (Engineering Cards) te da na taj način podupire i promiče mobilnost inženjera u Europskoj uniji i šire. Objasnila je da inženjerska iskaznica omogućava brzo dokazivanje razine obrazovanja, zamjenjuje složeno i dugotrajno prikupljanje dokumenata (diploma, preporuka i sl.) i olakšava inženjerima zapošljavanje brzim dokazivanjem kompetentnosti. Međutim, izdavanje inženjerskih iskaznica je otežano i do sada su izdane samo dvije iskaznice. Takvo stanje objasnila je činjenicom da na našim

*Prof. dr. sc. Vesna Tomašić, zamjenica tajnika Odjela za kemijsko inženjerstvo Akademije tehničkih znanosti Hrvatske
e-pošta: vtomas@fkit.hr

sveučilištima nije provedena međunarodna akreditacija studijskih programa s obzirom na to da je Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) provela samo institucijsku akreditaciju, dok je međunarodna akreditacija studijskih programa prepuštena ambicijama pojedinih fakulteta sukladno dostupnim financijskim sredstvima. U zaključku izlaganja istaknula je potrebu da se egzaktnim znanostima pruži prilika za uključivanje u gospodarske procese.

Jasmina Džinić, dipl. iur., s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu govorila je o rezultatima istraživanja provedenog tijekom 2010., koje predstavlja prvo sustavno istraživanje komora i regulacije profesija u Hrvatskoj u kontekstu europeizacije. Rezultati tog istraživanja objavljeni su, između ostalog, u priručniku koji je publicirao Institut za javnu upravu.² Istaknula je da je sloboda pružanja usluga na unutarnjem tržištu jedna od četiri temeljne slobode na kojima počiva europski projekt te da Europska unija nastoji ukloniti ograničenja punom ostvarenju te slobode kroz deregulaciju i usklađivanje zahtjeva koje nacionalne države postavljaju za obavljanje pojedinih profesionalnih djelatnosti. Objasnila je da je regulacija profesija potrebna zbog zaštite javnog interesa, posebice u djelatnostima čijim obavljanjem se utječe na ključne društvene vrijednosti – život, zdravlje, imovinu, sigurnost i okoliš. U nastavku izlaganja osvrnula se na kontekst europeizacije kao poticaj za uvođenje institucionalnih promjena koje se provode radi liberalizacije pružanja usluga, uklanjanja barijera i ostalih prepreka za ostvarivanje veće mobilnosti stručnjaka.

Prof. dr. sc. Ernest Meštrović iz Plive d. d. govorio je o problemima s kojima se susreću predstavnici hrvatske kemijske industrije jer u Republici Hrvatskoj ne postoje stručnjaci s ovlaštenjima potrebnim za potpisivanje procesnih/tehnoloških projekata. Upozorio je na problem diskriminacije pojedinih struka budući da su pojedine struke podređene drugim strukama koje imaju uređene sustave i istaknuo da je na taj način pojedinim strukama smanjena mogućnost sudjelovanja na gospodarskim i ostalim projektima. Kao prioritetna područja u kojima postoji potreba za stručnim mišljenjem kompetentnih stručnjaka navodi transfer tehnologije, zaštitu okoliša i druge teme vezane uz temeljnu djelatnost pojedinih kemijskih tvrtki.

Nakon uvodnih izlaganja slijedila je diskusija, u kojoj su sudjelovali brojni sudionici. Akademik Vitomir Šunjić izrazio je podršku nastojanjima vezanim uz potrebu osnivanja odgovarajuće inženjerske

komore te je priložio pisma potpore Hrvatskog kemijskog društva i Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU).

Prof. dr. sc. Srećko Tomas, predsjednik Hrvatskog društva kemijskih inženjera i tehnologa (HDKI) upozorio je na neusklađenost zakonskih prijedloga koje donose različita ministarstva. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta pripremljeno je *Nacrt Pravilnika o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira* (HKO). Člankom 39. Nacrta definira se nadležnost sektorskih vijeća prema pojedinim sektorima. U sektoru III. *Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija* predviđa se nadležnost za polja rudarstva, nafte, geološkog inženjerstva, kemijskog inženjerstva i pripadajuće grane. S druge strane, Ministarstvo gospodarstva planira u četvrtom kvartalu 2014. provesti savjetovanje sa zainteresiranom javnošću vezano uz donošenje više propisa, uključujući i *Zakon o osnivanju Hrvatske komore inženjera rudarstva, geologije i naftnog rudarstva*. Iznenađuje činjenica da je u prijedlogu naziva navedenog zakona izostavljeno kemijsko inženjerstvo, odnosno kemijska tehnologija, budući da je u ranije spomenutom dokumentu kemijska tehnologija uvrštena u zajednički sektor s rudarstvom, geologijom i naftnim inženjerstvom. Nadalje, prof. Tomas podsjeća da je za provedbu postupka izbora u znanstvena zvanja nadležan Matični odbor za polja tehničke znanosti, koji uključuje polje kemijskog inženjerstva, rudarstva, nafte i geološkog inženjerstva, metalurgije, tekstilne tehnologije i grafičke tehnologije. Kao što se može uočiti, Matični odbor također uključuje neke od profesija koje se spominju u spomenutom sektorskom vijeću.

U završnom dijelu okruglog stola kolegica *Silvija Pejić Bilić*, univ. spec. oecoinj., podsjetila je da se i u zakonskim propisima kojima se regulira područje zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj, npr. u *Zakonu o zaštiti okoliša* i *Zakonu o održivom gospodarenju otpadom* također govori o stručnim osobama – ovlaštenim inženjerima koji će obavljati poslove zaštite okoliša i spominje mogućnost njihova udruživanja u Komoru inženjera i stručnjaka zaštite okoliša i prirode (čl. 49. *Zakona o zaštiti okoliša*), odnosno o osobama koje će biti nositelji izrade elaborata gospodarenja otpadom (čl. 90., st. 3. *Zakona o održivom gospodarenju otpadom*).

Nakon održanih uvodnih izlaganja i provedene rasprave u završnom dijelu okruglog stola te više od dva sata diskusije, pokazalo se da je vrlo teško definirati konačne zaključke. Jedini mogući zaključak rasprave je da postoji potreba za dodatnim raspravama o pravnom uređenju profesionalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Nedvojbeno je da postoji velika raspršenost i neusklađenost u reguliranju profesija i velik otpor inicijativama pojedinih profesija o potrebi ostvarivanja prava na strukovno udruživanje i stjecanje ovlaštenja, a samim time i dodatne razine odgovornosti za obavljanje djelatnosti sukladno kompetencijama stručnjaka koji ih obavljaju. Da bi se spomenuti problemi riješili, potrebno je osuvremeniti propise kojima se uređuje pristup reguliranim profesijama i/ili profesionalnim nazivima. Pravno uređenje profesionalnih djelatnosti u Republici Hrvatskoj treba proći kroz proces europeizacije, kojim će se olakšati mobilnost hrvatskih kvalificiranih stručnjaka unutar jedinstvenog europskog tržišta i omogućiti prekogranično pružanje profesionalnih usluga. U državama članicama EU-a preispitivanje reguliranih profesija prioritet je s ciljem poticanja rasta i ujednačavanja ostvarenja gospodarskog oporavka, pa se nadamo da će uskoro postati prioritetna tema i u Republici Hrvatskoj.

Literatura

1. Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o ocjenjivanju nacionalnih propisa o pristupu profesijama, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0676:FIN:HR:HTML> (10. 3. 2014.)
2. A. Musa, J. Džinić, *Europska regulacija profesija i komore u Hrvatskoj: razvoj upravne profesije i drugih profesija u javnoj upravi*, Institut za javnu upravu, Knjiga 6, 2012.